

บทที่ 5

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการปลดจากล้มละลายของบุคคลธรรมดา

5.1 ข้อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาล

5.1.1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายกับบทบาทของศาลที่เปลี่ยนแปลงไป

เดิมการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้วางหลักเกณฑ์ให้การร้องขอต่อศาลมีความสำคัญและเป็นวิธีการปลดจากล้มละลายวิธีแรกที่ต้องคำนึงถึง เนื่องจากยังไม่มีหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายรูปแบบอื่น ต่อมา ได้มีการนำหลักเกณฑ์การพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ มาใช้ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2542 มาตรา 35¹ และนำหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายมาใช้ ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ลดบทบาทลงเป็นรองจากการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย

แนวทางการนำมาใช้จะเปลี่ยนแปลงไป เดิมการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลเป็นวิธีแรกที่ลูกหนี้จะคำนึงถึง แต่หากร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มีผลใช้บังคับแล้ว การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายจะเข้ามามีบทบาทแทน ทำให้วิธีการยื่นคำร้องต่อศาลจะลดความสำคัญลง เมื่อใดที่ลูกหนี้ไม่สามารถใช้วิธีการปลดจากล้มละลายรูปแบบอื่นได้ เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์เรื่องคุณสมบัติ จึงจะมาใช้รูปแบบการยื่นคำร้องต่อศาล เช่นเดียวกับแนวทางของประเทศออสเตรเลียและสิงคโปร์ที่การปลดจากล้มละลายโดยร้องขอต่อศาลเป็นทางเลือกสุดท้ายของลูกหนี้ เมื่อไม่สามารถใช้รูปแบบอื่นได้แล้ว

---

¹ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติล้มละลาย ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2542 มาตรา 35 นี้จะถูกยกเลิกไป หากร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... ได้บังคับใช้เป็นกฎหมาย

2. การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องระยะเวลาอันแน่นอนในการหลุดพ้นจาก ลัมละลาย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายหลายฉบับกำหนดให้การลัมละลายเป็นลักษณะต้องห้ามในการดำเนินธุรกิจ การรับราชการ การดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ หรือแม้แต่การขอรับใบอนุญาตในการประกอบกิจการต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางที่มองว่าการตกเป็นบุคคลลัมละลายเป็นการลงโทษลูกหนี้ ทั้งที่จริงแล้วกฎหมายลัมละลายมีวัตถุประสงค์ที่ห้ามลูกหนี้ก่อหนี้ใหม่ เพื่อคุ้มครองสังคมไม่ให้บุคคลลัมละลายก่อให้เกิดความเสียหายโดยการก่อหนี้สินไม่เป็นที่สิ้นสุด¹ และยังเป็นการสร้างวินัยทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจและสร้างวินัยในการชำระหนี้ของลูกหนี้อีกด้วย การเป็นบุคคลลัมละลายจึงมิใช่การลงโทษลูกหนี้แต่อย่างใด ซึ่งทัศนคติในเชิงลบของการตกเป็นบุคคลลัมละลายนี้ทำให้การปลดจากลัมละลายไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน ลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลลัมละลายเป็นเวลานาน โดยจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลว่าจะสั่งปลดบุคคลนั้นจากการลัมละลายหรือไม่²

ผู้เขียนเห็นว่าการที่ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้ลัมละลายย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและทางเศรษฐกิจของลูกหนี้เป็นอย่างมาก การที่จะให้ลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะดังกล่าว จึงควรมีขอบเขตระยะเวลาอันแน่นอน แม้เป็นลูกหนี้ทุจริตก็ควรมีกำหนดระยะเวลาการหลุดพ้นที่ชัดเจนเช่นกัน โดยพิจารณาเทียบเคียงกับผู้กระทำผิดทางอาญาแม้รุนแรงถึงขั้นเจตนาฆ่าผู้อื่นตาย ก็ยังมีโทษทางอาญากำหนดไว้ชัดเจน³ นอกจากนี้ ในกระบวนการลัมละลายมุ่งหมายที่จะมีการดำเนินคดีที่รวดเร็วกว่ากระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้น เมื่อลูกหนี้ต้องตกเป็นบุคคลลัมละลายในระยะเวลา

¹ สุธีร์ ศุภนิธย์, หลักกฎหมายลัมละลายและการฟื้นฟูกิจการ, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2545), หน้า 19.

² ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ), “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติลัมละลาย (ฉบับที่ ...)พ.ศ. ....” หน้า 96.

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุก ตั้งแต่ 15 ปี ถึง 20 ปี

หนึ่งที่กำหนดไว้แล้ว บุคคลนั้นก็น่าที่จะหลุดพ้นจากสถานะการเป็นบุคคลล้มละลายและมีความชอบธรรมที่จะได้รับโอกาสให้กลับเข้าสู่ระบบธุรกิจได้อีกครั้งหนึ่ง มิใช่กำหนดให้ต้องตกอยู่ในสถานะล้มละลายตลอดไป โดยปล่อยให้ผู้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะสั่งปลดบุคคลนั้นจากล้มละลายหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนแต่อย่างใด คณะกรรมการกฤษฎีกาได้แสดงความเห็นในเรื่องนี้อย่างชัดเจนในประเด็นที่ว่า บทบัญญัติมาตรา 71 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ปัจจุบันกำหนดว่าจะต้องมีเหตุผลพิเศษด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะมีเหตุผลพิเศษที่จะปลดบุคคลนั้นจากล้มละลายในเมื่อลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต³ อย่างไรก็ดีกระทรวงยุติธรรม⁴ และสำนักงานศาลยุติธรรม⁵ ไม่เห็นชอบด้วยกับหลักการในส่วนที่กำหนดให้ปลดบุคคลล้มละลายทุจริตได้ เมื่อพ้นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด โดยเห็นว่าควรให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะสั่งปลดหรือไม่ตามเดิม ซึ่งเป็นการคงหลักการปลดจากล้มละลายโดยไม่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอนไว้

ผู้เขียนพิจารณาแล้วเห็นว่าเมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบัญญัติกฎหมายก็ควรมีการแก้ไขให้สอดคล้องกัน ประกอบกับการพิจารณาเทียบเคียงกับโทษทางอาญาที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ทำให้ผู้เขียนมองว่าการที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไว้ ออกจะเป็นทัศนคติในเชิงลบที่มุ่งจะลงโทษลูกหนี้และพิทักษ์ผลประโยชน์ของเจ้าหนี้เป็นสำคัญ ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยกับการพิทักษ์ผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ว่าเป็นจุดสำคัญยิ่ง เพราะเจ้าหนี้อย่อมได้รับความเสียหายในหนี้ที่หลุดพ้นจากการปลดจากล้มละลาย แต่มาตรการที่จะช่วยให้ลูกหนี้ชำระทรัพย์สินให้มากขึ้นยังมีประการอื่นอีก การให้ลูกหนี้ตกอยู่ในสภาวะล้มละลายนาน ๆ ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้มากขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากมีระยะเวลาปลดจากล้มละลายที่แน่นอนกลับจะทำให้ลูกหนี้มีแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมือมากขึ้น ดังที่ประเทศออสเตรเลียเคยมีประสบการณ์ การพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายล้มละลายว่า การให้บุคคลล้มละลายเป็นบุคคล

³ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ), “บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” หน้า 96.

⁴ “หนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ 0207/11661” ลงวันที่ 18 พ.ย. 2545.

⁵ “หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุดที่ ศย 016/39292” ลงวันที่ 20 ธันวาคม 2545.

ล้มละลายอยู่ต่อไปเป็นระยะเวลามากกว่า 3 ปีนั้น เป็นการสร้างทัศนคติในทางลบ พวกเขาอาจมีแรงจูงใจไม่มากนักหรืออาจไม่มีเลยในการใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่⁶

3. การลดบทบาทในการใช้ดุลพินิจของศาล

ตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้กำหนดให้ศาลมีบทบาทมากในการใช้ดุลพินิจว่าจะปลด หรือไม่ปลด หรือปลดโดยมีเงื่อนไข (มาตรา 72-75) ซึ่งศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงของลูกหนี้แต่ละคดีว่ามีเหตุพฤติการณ์เป็นประการใดสมควรจะปลดลูกหนี้จากล้มละลายหรือไม่ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้ยกเลิกมาตราดังกล่าวและกำหนดหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ศาลจะต้องมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากล้มละลายทันที หากว่าลูกหนี้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ต้องใช้ดุลพินิจแต่อย่างใด

5.1.2 การพิจารณาความสุจริตของลูกหนี้

การพิจารณาว่าลูกหนี้เป็นผู้สุจริตหรือไม่ จะพิจารณาจากนิยามของ “บุคคลล้มละลายทุจริต” ที่กำหนดว่าหมายถึง ผู้มีความผิดตามมาตรา 163 ถึงมาตรา 170 หรือมีความผิดเกี่ยวกับการล้มละลายฐานยกยอกหรือฉ้อโกงตามกฎหมายลักษณะอาญา และจะพิจารณาจากเหตุที่ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะควรปลดหรือไม่ปลด หรือปลดโดยมีเงื่อนไข ตามมาตรา 73-75 ซึ่งถือว่าเป็นข้อบกพร่องในความประพฤติอันแสดงว่าลูกหนี้เป็นผู้ไม่สุจริต

ตามหลักเกณฑ์การพิจารณา 2 ประการข้างต้น ทำให้เห็นว่ากฎหมายได้กำหนดลักษณะของผู้ที่ถือว่าไม่สุจริตไว้ ซึ่งผู้เขียนสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

---

⁶ The Law Reform Commission, Report No.45 General Insolvency Inquiry. Clause 546, p.228 [On line], Available from: www.alc.gov.au/publications/final_report.html. [2003, September 17]

1. ลักษณะสำคัญที่ใช้พิจารณาความสุจริตของลูกหนี้

ก. การพิทักษ์ประโยชน์ของเจ้าหนี้ให้ได้รับชำระมากที่สุดด้วยความ

เป็นธรรม

ลักษณะที่พิจารณาได้ว่าลูกหนี้ไม่สุจริต มีดังนี้

- ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพย์สิน
- ทำให้ทรัพย์สินในกองทรัพย์สินลดน้อยลงไป
- สมรู้ร่วมคิดกับเจ้าหนี้รายหนึ่งทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียเปรียบ

ข. พฤติกรรมของลูกหนี้เป็นสิ่งพิจารณาถึงความสุจริต

ลูกหนี้ที่ประพฤติตนตามลักษณะเหล่านี้ ถือว่าเป็นผู้บกพร่องในความประพฤติ แสดงถึงความไม่สุจริต

- หลบซ่อนตัวหรือออกไปนอกราชอาณาจักรแล้วไม่กลับมาในลักษณะการหนีหนี้
- การกระทำของลูกหนี้มีผลให้เกิดการล้มละลายขึ้น เช่น ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เล่นการพนัน ขึ้นทำการค้าต่อไปโดยรู้อยู่ว่าไม่สามารถชำระหนี้ ประมาณเงินเหลืออย่างร้ายแรงในธุรกิจ แกล้งสู้ความอย่างไม่มีมูลหรือแกล้งประวิงความ
- เคยล้มละลายมาก่อนแล้ว หรือเคยประนอมหนี้กับเจ้าหนี้มาก่อน

ค. การกระทำที่ส่งผลร้ายต่อสังคมส่วนรวม เป็นการไม่สุจริต

การที่ลูกหนี้หนึ่งเคยเสีย ไม่แจ้งข้อเท็จจริงให้ผู้อื่นทราบว่าตนเป็นบุคคลล้มละลายแล้วเข้าทำการค้าหรือก่อนนิติสัมพันธ์ขึ้นกับผู้อื่น ถือว่าเป็นบุคคลไม่สุจริต การที่มีแนวทางการพิจารณาเช่นนี้ก็เพื่อคุ้มครองสังคมโดยส่วนรวม ไม่ให้ลูกหนี้มีโอกาสไปหลอกลวงบุคคลอื่นอีก⁷

⁷ หลวงสารนิยประศาสน์, หลักปฏิบัติตามกฎหมายล้มละลายที่เกี่ยวข้องกับศาล, ม. ป. ท. 2512, หน้า 2.

โดยการก่อให้เกิดความเสียหายจากการก่อหนี้ไม่เป็นที่สิ้นสุด⁸ จากการศึกษากฎหมายออสเตรเลียนพบว่า กฎหมายออสเตรเลียนก็พิจารณาความสุจริตของลูกหนี้จากลักษณะ 3 ประการข้างต้นเช่นกัน เพียงแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยในลักษณะข้อเท็จจริงแตกต่างกัน

อย่างไรก็ดี ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย ได้ยกเลิกหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลตามมาตรา 73-75 เสีย โดยกำหนดให้ศาลต้องสั่งปลดจากล้มละลาย หากพิจารณาได้ว่าลูกหนี้ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว 50% และไม่เป็นผู้ทุจริต ดังนั้น ศาลจะลดบทบาทการใช้ดุลพินิจลง แล้วพิจารณาความสุจริตตามนิยาม “บุคคลล้มละลายทุจริต” แทน ซึ่งเห็นได้ว่าขอบเขตข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิจารณาความสุจริตของลูกหนี้ได้แคบลง เพราะได้ตัดพฤติกรรมที่ถือว่าบกพร่องตามมาตรา 73-75 ออกไป โดยจะพิจารณาจาก

1. การกระทำความผิดตามมาตรา 163-170
2. การกระทำความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา
3. การกระทำความผิดลักษณะกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

2. ลูกหนี้ที่สุจริตกับลูกหนี้ที่ทุจริตจะใช้วิธีการปลดจากล้มละลายแตกต่างกัน

ต่างกัน

มาตรการปลดจากล้มละลายมีนโยบายช่วยเหลือลูกหนี้ที่สุจริตให้หลุดพ้นจากล้มละลาย มีโอกาสเริ่มต้นใหม่ได้เร็ว พิจารณาได้จากการที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 71 กำหนดให้ศาลไม่อาจปลดลูกหนี้ที่ทุจริตจากการล้มละลาย เว้นแต่มีเหตุผลพิเศษ และได้ล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จึงพิจารณาได้ว่าการปลดจากล้มละลายมุ่งใช้แก่ลูกหนี้ที่สุจริต⁹ ซึ่งได้ก่อหนี้สินขึ้นแล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยการพลาดพลั้งในการดำเนินอาชีพหรือธุรกิจ หรือว่าเกิดอุบัติเหตุขึ้นทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้¹⁰

⁸ สุธีร์ ศุภนิธย์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, หน้า 17.

⁹ วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2544), หน้า 9.

¹⁰ ปรีชา พานิชวงศ์, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2540), หน้า 4.

ในประเทศออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ก็ยึดมั่นในหลักการนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งผู้เขียนพิจารณาได้จากการที่ Paul Latimer¹¹ และ Rosalind Mason¹² ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างชัดเจนว่า การปลดจากล้มละลายเป็นการให้โอกาสลูกหนี้เริ่มต้นใหม่ (fresh start) โดยมุ่งหมายเป็นรางวัลให้แก่ลูกหนี้ที่สุจริต ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ทุจริต ก็สมควรถูกจำกัดสิทธิอย่างหนักหรือเบาตามสภาพพฤติกรรมที่ได้กระทำ¹³ และใช้วิธีการปลดจากล้มละลายแตกต่างกัน ผู้ที่สุจริตสามารถใช้วิธีการปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ (Automatic Discharge) หรือใช้วิธีการปลดจากล้มละลายโดยการออกหนังสือรับรองของเจ้าพนักงาน (Discharge by certificate of the Official Assignee) ในขณะที่ลูกหนี้ที่ทุจริตจะต้องใช้วิธีร้องขอต่อศาล (Discharge by order of the Court) เท่านั้น

หากร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว หลักการนี้ของประเทศไทยจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น จากเดิมที่เคยมีรูปแบบการปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลเพียงอย่างเดียว แยกความแตกต่างของผู้สุจริตและทุจริตออกด้วยเงื่อนไขเรื่องเวลาที่จะหลุดพ้นช้าเร็วต่างกัน เปลี่ยนแปลงเป็นใช้รูปแบบการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายกับผู้สุจริต ส่วนผู้ทุจริตต้องใช้วิธีร้องขอต่อศาลเท่านั้น (ร่างมาตรา 71 มาตรา 81/1-มาตรา 81/4)

5.1.3 ระยะเวลาที่จะปลดจากล้มละลาย

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 71 กำหนดให้ลูกหนี้ที่ทุจริตจะได้รับการปลดจากล้มละลายก็ต่อเมื่อมีเหตุผลพิเศษและล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ส่วนลูกหนี้ที่สุจริต

¹¹ Paul Latimer, *Australia Business Law* (Sydney: CCH Australia Ltd., 1987), pp. 850 – 851.

¹² Rosalind Mason, “Oversea Dimensions; What can Canada and the United States learn from other countries?: Consumer Bankrupt: An Australia Perspective” *Osgoode Hall Law Journal* 37, No. 449 (Spring/Summer 1999): 13.

¹³ R.B. Vermuesch and K E Lindgren, *Business Law of Australia* (Sydney: Butterworths, 1992), p.1067.

จะร้องขอในเวลาใดก็ได้ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย กฎหมายมิได้กำหนดเป็นตัวเลข เอาไว้ว่ากี่ปี เช่นนี้ก็ต้องตีความว่าภายหลังจากที่ศาลได้พิพากษาแล้วเมื่อใดก็ได้ คือทันทีที่อ่านคำพิพากษาตั้งแต่นั้นไปก็ยื่นคำขอให้ปลดจากล้มละลายได้¹⁴ แต่ในทางปฏิบัติลูกหนี้ควรรอจนกระทั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้จัดการรวบรวมทรัพย์สินของตนเสร็จสิ้น¹⁵ เพราะศาลจะพิจารณาการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ประกอบด้วยในการพิจารณาปลดลูกหนี้จากล้มละลาย

ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย หลักเกณฑ์ของมาตรา 71 จะถูกแก้ไขเป็นว่าลูกหนี้ที่สุจริตจะได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อชำระทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่า 50% ซึ่งกฎหมายก็ยังคงไม่กำหนดเป็นตัวเลขจำนวนปี แต่ดูที่การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เป็นหลักสำคัญ มีผลดีคือ เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้แน่นอน แต่ลูกหนี้จะได้ปลดหนี้จากล้มละลายเมื่อใดก็อยู่ที่การให้ความร่วมมือในการแบ่งสรรทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด

5.1.4 การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนดว่าลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่า 50% ศาลจึงจะปลดลูกหนี้จากล้มละลาย (มาตรา 72(3) และมาตรา 73) ศาลฎีกาได้ยึดหลักการนี้อย่างเคร่งครัด พิจารณาได้ว่า หากลูกหนี้ได้ใช้หนี้เกิน 50% แล้ว แม้ลูกหนี้จะยังมีหนี้เหลืออีกมากที่ยังไม่ชำระ ศาลก็สั่งปลดลูกหนี้จากล้มละลายได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 621/2510) เป็นการยืนยันว่าศาลได้คำนึงถึงจำนวนหนี้ที่แบ่งชำระให้แก่เจ้าหนี้เป็นสิ่งสำคัญ¹⁶ ซึ่งผู้เขียนสรุปได้ว่าการที่ศาลจะสั่งปลดลูกหนี้จากล้มละลายเมื่อไหร่ นั้น ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องชำระหนี้หมดครบถ้วนทั้งจำนวน เพียงแค่ชำระบางส่วน จำนวน 50% ถือว่าเป็นการเพียงพอสำหรับเจ้าหนี้แล้ว

¹⁴ ปรีชา พานิชวงศ์, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย, หน้า 219 – 220.

¹⁵ ทวี กสิยพงศ์, คำอธิบายพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พร้อมด้วยประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ การบังคับคดีล้มละลาย (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2536), หน้า 402 – 403.

¹⁶ สุธีร์ ศุภนิตย์, หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ, หน้า 208.

ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย แม้ได้ยกเลิกหลักการใช้ดุลพินิจของศาลตามมาตรา 72-75 แต่หลักการที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ถึงครั้งหนึ่งก็ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่น พิจารณาได้จากร่างพระราชบัญญัติมาตรา 71 กำหนดให้ลูกหนี้สุจริตต้องแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่า 50% ศาลจึงจะสั่งปลดจากล้มละลายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ในกฎหมายว่าด้วยล้มละลายของออสเตรเลียและสิงคโปร์แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวมีหลักการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่มาตรการและแนวทางดังกล่าวมีความยืดหยุ่นกว่า และกำหนดตัวเลขไว้ต่ำกว่า กล่าวคือ กฎหมายสิงคโปร์ กำหนดไว้ชัดเจนว่าลูกหนี้สุจริตหรือมีความประพฤติไม่เหมาะสมศาลจะงดการปลดจากล้มละลายไว้ก่อน และจะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่า 25% จึงจะปลดจากล้มละลายได้¹⁷ ส่วนกฎหมายออสเตรเลียจะไม่ระบุเป็นตัวเลขแน่นอนไว้ แต่วางแนวทางให้เป็นอำนาจของทรัสต์ที่จะตระหนักว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ชำระให้แก่เจ้าหนี้เป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่ควรจะเป็นแล้วตามที่ทรัสต์เห็นสมควร¹⁸ ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าหลักเกณฑ์การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามกฎหมายไทยยังคงหลักการอยู่กับการชำระหนี้บางส่วนแต่เป็นจำนวนถึงครั้งหนึ่ง ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียมีบทบัญญัติยืดหยุ่นมากกว่าให้เป็นจำนวนตามที่ทรัสต์เห็นสมควร และประเทศสิงคโปร์ กำหนดไว้เป็นจำนวนน้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับประเทศไทยเพียงแต่จำนวน 25% เท่านั้น

5.2 ข้อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย

5.2.1 พิจารณาเทียบเคียงกับการพ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ

เนื่องจากหลักเกณฑ์การให้ลูกหนี้พ้นจากล้มละลายโดยอัตโนมัติ ตามมาตรา 35 พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ยังขาดความชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับผลของ

¹⁷ The Bankruptcy Act 1999, Chapter 20, Section 124 (4) (B).

¹⁸ The Bankruptcy Act 1966, Section 145.

การพ้นจากลี้มลละลาย¹⁹ โดยเฉพาะการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ร่างพระราชบัญญัติลี้มลละลายจึงได้ยกเลิกมาตรา 35 ดังกล่าวเสีย แล้วบัญญัติใหม่เรียกว่าการปลดจากลี้มลละลายโดยผลของกฎหมายไว้ในร่างมาตรา 81/1 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าแม้เรียกชื่อต่างกัน ก็เป็นหลักการเดียวกันที่ให้ลูกหนี้พ้นจากลี้มลละลายโดยทันทีเมื่อถึงเวลาที่กำหนด หากว่าลูกหนี้มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นหลักประกันแก่ลูกหนี้ว่า หากดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะได้รับการปลดจากลี้มลละลายแน่นอน ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าการปลดจากลี้มลละลายโดยผลจากกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัติเป็นหลักการเดียวกับการพ้นจากลี้มลละลายมาตรา 35 แต่ได้บัญญัติให้ชัดเจนและมีความรัดกุมขึ้น โดยได้เพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในเรื่องการขยายระยะเวลาในการปลดจากลี้มลละลาย การแยกบุคคลลี้มลละลายทุจริตออกเป็น 2 จำพวก และการหยุดนับระยะเวลาการปลดจากลี้มลละลาย

เนื่องจากพิจารณาว่าการพ้นจากลี้มลละลายตามมาตรา 35 พระราชบัญญัติลี้มลละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 จะถูกยกเลิกไปโดยร่างพระราชบัญญัติ ในบทนี้จึงจะพิจารณาถึงหลักการปลดจากลี้มลละลายโดยผลของกฎหมายที่เพิ่มเข้ามาใหม่เท่านั้น

5.2.2 การพิจารณาความสุจริตของลูกหนี้

ร่างพระราชบัญญัติลี้มลละลายได้กำหนดความแตกต่างไว้ชัดเจน ระหว่างบุคคลลี้มลละลายสุจริต และบุคคลลี้มลละลายที่มีข้อบกพร่องซึ่งเคยถูกพิพากษาให้ลี้มลละลายมาก่อนในช่วงระยะเวลา 5 ปี ก่อนหน้านี้ กับบุคคลลี้มลละลายทุจริต

ตามร่างพระราชบัญญัติมาตรา 81/1 แยกบุคคลลี้มลละลายทุจริตออกเป็น 2 จำพวก คือ บุคคลที่ทุจริตในกรณีทั่วไป ซึ่งกระทำผิดตามมาตรา 163-170 หรือกระทำความผิดฐานยักยอกหรือฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา กับบุคคลที่ทุจริตในกรณีร้ายแรงโดยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งเป็นการกระทำความผิดที่มีผลกระทบต่อบุคคลเป็นจำนวนมาก

¹⁹ “บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติลี้มลละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” หน้า 2.

ผู้เขียนพิจารณาได้ว่าบุคคลที่ทุจริตในกรณีทั่วไป มีขอบเขตข้อเท็จจริงที่ถือว่าทุจริต แคลง เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติได้ตัดพฤติการณ์ของลูกหนี้ที่ถือว่าไม่สุจริตตามมาตรา 73-75 เดิมทิ้งเสีย เป็นผลให้ลักษณะดังต่อไปนี้ของลูกหนี้ไม่ถือว่าทุจริต

- ทำให้สินทรัพย์ที่อาจแบ่งให้เจ้าหนี้มีเหลือไม่ถึง 50% ของหนี้ที่ไม่มีประกัน (มาตรา 73(1))
- ไม่ทำหรือเก็บรักษาสมุดบัญชีต่าง ๆ ซึ่งตามธรรมดาควรจะมีไว้ในการประกอบธุรกิจ ให้พอเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจและฐานะทางการเงินเป็นอย่างไรในระหว่างระยะเวลาสามปีก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (มาตรา 73(2))
- ซ้ำนกระทำการค้าต่อไปอีก โดยรู้อยู่แล้วว่าไม่สามารถจะชำระหนี้ได้ (มาตรา 73(3))
- กระทำหรือมีส่วนในการกระทำให้เกิดการล้มละลายขึ้น โดยกระทำการเสี่ยงโชคอันน่าจะขาดทุน หรือโดยใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย หรือโดยเล่นการพนัน หรือโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในธุรกิจของตน (มาตรา 73(4))
- กระทำให้เจ้าหนี้ซึ่งได้ฟ้องร้องบุคคลล้มละลายโดยมีเหตุสมควรมานั้น ต้องเสียค่าใช้จ่ายอันไม่จำเป็นโดยได้รู้ความอย่างไม่มีมูล หรือแก้งประวิงความ (มาตรา 73(5))
- การที่ล้มละลายนั้นได้เกิดขึ้นโดยเหตุหรือเนื่องจากเหตุที่บุคคลล้มละลายได้ใช้จ่ายอย่างไร้ประโยชน์ในการฟ้องร้องคดีอันไม่มีมูลหรือเพื่อก่อความรำคาญ (มาตรา 73(6))
- ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น บุคคลล้มละลายได้ให้เปรียบแก่เจ้าหนี้คนใดโดยใช่เหตุ (มาตรา 73(7))
- ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น บุคคลล้มละลายได้ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น เพื่อให้ได้สินทรัพย์มาพอชำระหนี้ถึง 50% ของหนี้ที่ไม่มีประกัน (มาตรา 73(8))

- ในระหว่างระยะเวลาสามเดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายภายหลังนั้น บุคคลล้มละลายได้ส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักร โดยเหตุผลซึ่งควรเชื่อว่าจะไม่ได้กระทำการค้าขายโดยสุจริต (มาตรา 73(10))

ดังนั้น เมื่อพฤติการณ์ที่ใช้พิจารณาความสุจริตของลูกหนี้แคบลง ก็เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น ลูกหนี้ที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นก็ยังถือเป็นผู้สุจริตที่ยังสามารถปลดจากล้มละลายในเวลาปกติ 3 ปี ซึ่งเป็นการไม่สมควรยิ่ง เพราะในเมื่อกฎหมายกำหนดระยะเวลาการปลดจากล้มละลายสั้นลงเหลือเพียง 3 ปี ผู้ที่ควรใช้ประโยชน์จากหลักการนี้จึงควรเป็นผู้สุจริต ไม่มีข้อบกพร่อง ให้สมกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายที่ได้แสดงไว้ในเหตุผลของการบัญญัติกฎหมาย²⁰

5.2.3 ระยะเวลาที่จะปลดจากล้มละลาย

ตามร่างพระราชบัญญัติ ได้กำหนดระยะเวลาอันแน่นอนเพื่อเป็นหลักประกันว่าหากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด บุคคลจะได้รับการปลดจากล้มละลายตามระยะเวลาอย่างแน่นอน จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการจากแต่เดิมที่จะให้เป็นดุลพินิจของศาล หลักการนี้จะใช้กับบุคคลล้มละลายทุจริตด้วยว่าหากเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะได้รับการปลดจากล้มละลายในเวลาที่แน่นอน ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันมีทั้งผู้ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยตามที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ทั้งนี้ ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายในเวลาที่แตกต่างกันไป (ขึ้นอยู่กับความสุจริตของลูกหนี้กับการเสนอหยุดนับระยะเวลาปลดจากล้มละลายโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ดังนี้

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

ลูกหนี้สุจริต

1) หากลูกหนี้สุจริต และได้แบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ที่ได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้วไม่น้อยกว่า 50% สามารถร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายได้ โดยไม่ต้องรอให้ถึง 3 ปี (ร่างมาตรา 71)

2) หากลูกหนี้สุจริต แต่ยังไม่แบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ไม่ถึง 50% จะต้องรอให้ครบ 3 ปี ก่อนจึงจะปลดจากล้มละลายได้ (ร่างมาตรา 81/1)

3) หากลูกหนี้สุจริต แต่ยังไม่แบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ไม่ถึง 50% และมีได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลจะสั่งให้หยุดนับระยะเวลา 3 ปี ไว้ก่อน ซึ่งจะหยุดนับได้ไม่เกิน 2 ปี (ร่างมาตรา 81/1, 81/2, 81/3)

ลูกหนี้ที่เคยล้มละลายมาก่อน

1) หากลูกหนี้ได้เคยถูกพิพากษาให้ล้มละลายมาก่อนแล้ว และยังไม่พ้นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายครั้งก่อนจนถึงวันที่ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ครั้งหลัง ให้ขยายเวลาเป็น 5 ปี และแม้ไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สิน ก็หยุดนับระยะเวลานี้ไม่ได้อีก (ร่างมาตรา 81/1 (1), 81/3)

ลูกหนี้ทุจริต

1) ลูกหนี้ทุจริตในกรณีทั่วไป ได้แก่ ผู้ที่ทำความผิดตามมาตรา 163-170 และความผิดเกี่ยวกับการล้มละลายฐานยกออกหรือซ่อนงักตามกฎหมายลักษณะอาญา (นิยามเดิมของ “บุคคลล้มละลายทุจริต”) ดังนี้

- กรณีนี้ลูกหนี้จะถูกขยายเวลาการปลดจากล้มละลายเป็น 10 ปี
- ยกเว้นว่ามีเหตุผลพิเศษ และได้ล้มละลายมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ศาล

จะสั่งปลดจากล้มละลายก่อน 10 ปี ตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือลูกหนี้ขอมาก็ได้

2) ลูกหนี้ทุจริตอันเนื่องมาจากหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน (นิยามใหม่ของ “บุคคลล้มละลายทุจริต”)

- ให้อายวาระระยะเวลาเป็น 10 ปี โดยไม่มีข้อยกเว้น เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดที่กระทบต่อบุคคลเป็นจำนวนมาก กรณีลูกหนี้ทุจริต ซึ่งได้อายวาระระยะเวลาเป็น 10 ปีแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอให้หยุดนับระยะเวลาดังกล่าวไม่ได้อีก (ร่างมาตรา 81/1, 81/2, 81/3)

ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่าระยะเวลาที่จะปลดจากล้มละลาย ได้ถูกกำหนดไว้แน่นอนแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการเรื่องระยะเวลาตามกฎหมายออสเตรเลียแล้วจะพบว่ากฎหมายดังกล่าวมีระยะเวลา 3 ปี เหมือนกัน แต่แตกต่างกันในเรื่องรายละเอียดการหยุดนับเวลาและยังแตกต่างกันในเรื่องความสุจริตของลูกหนี้ที่กฎหมายออสเตรเลียให้เป็นดุลพินิจของศาลว่ากรณีนั้นเป็นความทุจริตเล็กน้อยที่จะชยายระยะเวลาไป 5 ปี หรือทุจริตร้ายแรงที่จะชยายเวลาเป็น 8 ปี เช่นเดียวกับกฎหมายสิงคโปร์ที่ยังคงเป็นเรื่องของดุลพินิจ เพียงแต่เป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงาน ในขณะที่ประเทศไทยกำหนดไว้โดยกฎหมายเลยว่ามีเพียงประการเดียว คือ กรณีไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สินโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งจะได้พิจารณาในหัวข้อ 5.2.4 ต่อไป

5.2.4 การหยุดนับระยะเวลาปลดจากล้มละลาย

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นในหัวข้อ 5.2.3 ว่าระยะเวลาในการปลดจากล้มละลายของลูกหนี้จะถูกกำหนดไว้แน่นอน เว้นแต่มีเหตุให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอศาลให้หยุดนับเวลาดังกล่าว ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายออสเตรเลียและสิงคโปร์ พบว่ามีมาตรการที่สกัดไม่ให้ลูกหนี้ปลดจากล้มละลายเมื่อถึงกำหนดเวลาโดยทันทีเช่นกัน แต่อยู่ในรูปแบบการยื่นคำคัดค้าน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ารัดกุมและชัดเจนมากกว่า ดังนี้

1. เหตุผลที่จะนำมาพิจารณา

ตามร่างพระราชบัญญัติของไทยมีเหตุผลเพียงประการเดียว คือ ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

กฎหมายออสเตรเลียกำหนดเหตุไว้หลายประการ ขึ้นอยู่กับความสุจริตของลูกหนี้ แบ่งออกเป็นเหตุที่เป็นความไม่สุจริตเล็กน้อย (ขยายระยะเวลาเป็น 5 ปี)²¹ และเหตุที่เป็นความไม่สุจริตร้ายแรง (ขยายระยะเวลาเป็น 8 ปี)²²

กฎหมายสิงคโปร์กำหนดเหตุไว้หลายประการ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงของลูกหนี้ ได้แก่

- สาเหตุของการล้มละลาย
- ระยะเวลาที่ได้ล้มละลาย
- เหตุอันอันควรเมตตา เช่น อายุ ความเจ็บป่วย สุขภาพร่างกาย
- ทรัพย์สินของลูกหนี้และการส่งทรัพย์สินเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้
- ความประพฤติของลูกหนี้ และ
- การให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการจัดการทรัพย์สิน²³

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าเพื่อเป็นการพิทักษ์ผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ไม่ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากการล้มละลายโดยเร็ว จึงไม่ควรพิจารณาเหตุที่จะหยุดนับเวลาเพียงประการเดียว เพราะเมื่อลูกหนี้ได้รับการปลดจากล้มละลาย ก็หลุดพ้นในหนี้สินบางส่วน ซึ่งอาจไม่เป็นธรรมแก่บรรดาเจ้าหนี้

²¹ The Bankruptcy Act 1966, Section 149 D (1) (i), (j), (k), (l), (m), (n).

²² The Bankruptcy Act 1966, Section 149 D (a), (b), (c), (d), (e), (f), (g), (h).

²³ “How you can get out of Bankruptcy”, The leaflet of the Insolvency & Public Trustee’s office, p. 2, [On line], Available from: www.gov.sg./minlaw/ipto/bankout.html. [2003, September 19]

2. การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้อง

ตามร่างพระราชบัญญัติ ไม่ได้กำหนดให้ศาลหรือเจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจแต่อย่างใด แต่เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยกฎหมายอย่างชัดเจนว่าการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะขอยุคนับเวลาเป็นประการใด

ในขณะที่กฎหมายออสเตรเลียกำหนดให้เป็นดุลพินิจของทรัสต์ (Trustee) และกฎหมายสิงคโปร์กำหนดให้เป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงาน (Official Assignee)

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าในกฎหมายไทยแนวทางที่กำหนดให้มีการใช้ดุลพินิจเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลโดยตลอดมา เมื่อร่างพระราชบัญญัติเห็นว่า ไม่ควรมีการใช้ดุลพินิจเลยในหลักเกณฑ์เรื่องนี้ (ผู้เขียนพิจารณาจากกรณที่ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกมาตรา 72-75) เนื่องจากต้องการให้การปลดจากล้มละลายเป็นไปโดยผลของกฎหมายที่แน่นอน ผู้เขียนก็เห็นด้วยที่จะไม่มีการใช้ดุลพินิจ และเห็นด้วยกับการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจ แต่เห็นว่ากฎหมายจะต้องกำหนดบทบัญญัติให้ครบถ้วนชัดเจนในตัวของมันเองด้วย จึงจะไม่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากได้ตัดการใช้ดุลพินิจเสียแล้ว จึงเห็นว่าควรกำหนดเหตุที่จะหยุดนับเวลาประการอื่นไว้ในบทบัญญัติกฎหมายด้วย

5.2.5 การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

ตามกฎหมายออสเตรเลียหากลูกหนี้เป็นผู้สุจริตมีความประพฤติเหมาะสม ให้ความร่วมมือแก่ทรัสต์ในการจัดการทรัพย์สิน ลูกหนี้จะปลดจากล้มละลายทันทีเมื่อครบกำหนด 3 ปี²⁴ และไม่มีผู้คัดค้าน โดยไม่คำนึงถึงประเด็นการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ว่ามากน้อยเพียงใด

²⁴ The Bankruptcy Act 1966, Section 149.

ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย การที่ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ 50 % ก็สามารถร้องขอต่อศาลให้ปลดจากล้มละลายได้โดยไม่ต้องรอถึง 3 ปี (ร่างมาตรา 71) แต่ถ้ายังชำระไม่ถึง 50 % ก็ต้องรอให้ครบ 3 ปี ก่อนจึงจะปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย (ร่างมาตรา 81/1) ซึ่งเห็นว่าการปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายไม่ได้คำนึงเช่นกันว่าจะชำระให้แก่เจ้าหนี้มากน้อยเพียงใด

ในขณะที่กฎหมายสิงคโปร์ จะพิจารณาจากตัวเลขหนี้ที่เหลืออยู่ กล่าวคือ ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้วบางส่วน คงเหลือหนี้อยู่ไม่เกิน 500,000 \$²⁵ เจ้าพนักงานจึงจะออกหนังสือรับรองการปลดจากล้มละลายให้ ซึ่งไม่ได้ดูที่สัดส่วนร้อยละของจำนวนหนี้ทั้งหมด แต่ดูที่จำนวนหนี้ที่เหลืออยู่ เป็นการกำหนดตัวเลขที่แน่นอนไว้ไม่ว่าหนี้ทั้งหมดจะน้อยแค่จำนวนขั้นต่ำที่จะขอให้ล้มละลาย (10,000 \$)²⁶หรือมากกว่านั้น ถ้าชำระไปบางส่วนแล้ว ส่วนที่เหลือไม่เกิน 500,000 \$ ก็จะสามารถปลดจากล้มละลายได้ ซึ่งอาจจะเหลืออยู่เกิน 50% ก็ได้ หากเจ้าหนี้ไม่คัดค้านในการปลดจากล้มละลายนั้น

5.3 ข้อพิจารณาตามหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยการออกหนังสือรับรองของเจ้าพนักงาน

ในประเทศสิงคโปร์ มีมาตรการปลดจากล้มละลายโดยให้เจ้าพนักงานออกหนังสือรับรองให้ (Discharge by certificate of official Assignee) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักการนี้อาจจะไม่เหมาะสมในการนำมาใช้กับประเทศไทย ดังเหตุผลและรายละเอียดดังนี้

5.3.1 ความเหมาะสมของศาลในการสั่งการเกี่ยวกับสถานะของบุคคล

กระบวนการทางกฎหมายล้มละลายเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานะของบุคคล เมื่อบุคคลเข้าสู่กระบวนการนี้จะถูกจำกัดสิทธิและหน้าที่หลายประการ ซึ่งเป็นการที่กฎหมายใช้กระบวนการ

²⁵ The Bankruptcy Act 1999, Chapter 20, Section 125 (2).

²⁶ The Bankruptcy Act 1999, Chapter 20, Section 61.

การล้มละลายจำกัดสิทธิและอำนาจของบุคคล โดยกฎหมายได้วางแนวทางให้ศาลเป็นผู้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย (มาตรา 61) ต่อมาเมื่อสมควรปลดปล่อยลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้สิน และให้ลูกหนี้ไปเริ่มต้นใหม่ ก็ควรกำหนดให้ศาลเป็นผู้สั่งให้เขาฟื้นคืนชีพเช่นกัน ซึ่งผู้เขียนได้เห็นว่า กฎหมายไทยยึดหลักการนี้ตลอดมา ด้วยในร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย แม้ว่าลูกหนี้จะปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมาย ไม่ใช่การใช้ดุลพินิจของศาล แต่ศาลก็ยังคงทำหน้าที่เป็นผู้ออกคำสั่งปลดจากล้มละลายเช่นเคย นอกจากนี้ผู้เขียนยังเห็นอีกว่า ในการสั่งการเกี่ยวกับสถานะของบุคคลตามกฎหมายอื่น ก็ยังคงเป็นศาลเช่นกันที่จะสั่งจำกัดสิทธิและฐานะของบุคคล และสั่งคืนสิทธิและฐานะให้กับบุคคล เช่น ศาลเป็นผู้สั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ เมื่อบุคคลนั้นได้กลับคืนมาเป็นปกติ ศาลก็เป็นผู้สั่งเพิกถอนคำสั่งที่ให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 28)

5.3.2 ความแตกต่างในเรื่องบุคคลากรและหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย

1. เจ้าพนักงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศสิงคโปร์มีเจ้าพนักงานทั้งที่เป็น The Official Assignee ที่เป็นเจ้าพนักงานของศาล และทรัสต์ดีเอกชน (Private Trustee) ที่เจ้านั้นขอให้ศาลแต่งตั้งขึ้น จึงมีบุคคลากรเพียงพอที่จะดำเนินการ และยังมี The Insolvency & Public Trustee Office (IPTO) เป็นผู้ดูแล

2. มาตรการอื่นเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของเจ้านั้น

ก) กฎหมายสิงคโปร์จำกัดอำนาจของเจ้าพนักงาน โดยการระบุดูที่เจ้าพนักงานจะพิจารณาปลดบุคคลจากล้มละลายไว้อย่างละเอียด²⁷ ไม่ให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจพรวดเพื่อ

---

²⁷ “How you can get out of Bankruptcy”, The leaflet of the Insolvency & Public Trustee’s office, p. 3

ข) กฎหมายสิงคโปร์มีระบบการคัดค้านของเจ้าหนี้ ในกรณีที่เจ้าหนี้ไม่เห็นด้วยกับการที่เจ้าพนักงานจะออกหนังสือรับรองการปลดจากล้มละลายให้²⁸

ด้วยความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่ควรนำหลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยการออกหนังสือรับรองของเจ้าพนักงานตามกฎหมายประเทศสิงคโปร์มาใช้ หลักเกณฑ์การปลดจากล้มละลายโดยคำสั่งศาลและโดยผลของกฎหมายของไทยนั้นดีอยู่แล้ว เพียงแต่มีรายละเอียดปลีกย่อยบางประการที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

---

²⁸ The Bankruptcy Act 1999, Chapter 20, Section 61.